Betreft	Veiligheidsregio Haaglanden (afgekort VRH)	Datum	14 september 2026

Nr.	Betreft	Vraag
1.	Vraag1	VRH schrijft voor dat de dienstverlening aansluit op de bestaande Microsoft-securityarchitectuur, waaronder Microsoft Sentinel, Defender XDR en Entra ID. Tegelijkertijd volgt uit de aanbestedingsstukken dat doorgifte van persoonsgegevens buiten de EER aan voorwaarden is gebonden. Kan VRH bevestigen dat eventuele internationale doorgiften die inherent zijn aan de door VRH voorgeschreven en reeds gebruikte Microsoft-cloudservices, voor zover deze plaatsvinden in overeenstemming met hoofdstuk V AVG en de toepasselijke Microsoft-contractuele waarborgen, door VRH zijn geaccepteerd en niet voor rekening en risico van de opdrachtnemer komen voor zover de opdrachtnemer daarop redelijkerwijs geen invloed kan uitoefenen?
Antwoord	Ja, maar de VRH verwacht van opdrachtnemer wel dat deze signaleert mocht een dergelijke situatie voor doen.	

Nr.	Betreft	Vraag
2.	Vraag2	Kan VRH tevens aangeven op welke hoofdstuk-V-mechanismen de huidige VRH/Microsoft-keten voor dergelijke doorgiften is gebaseerd en in hoeverre van de opdrachtnemer wordt verwacht dat deze dezelfde Microsoft-verwerkingen als onderdeel van zijn eigen (sub)verwerkersketen verantwoordt?
Antwoord	De volledige VRH-omgeving is opgebouwd in Microsoft Azure, waarbij de opslag voldoet aan wet- en regelgeving. Opdrachtnemer krijgt toegang tot de VRH-tenant, onderdelen die voor deze opdracht noodzakelijk zijn.	

Nr.	Betreft	Vraag
3.	Vraag3	Kan inschrijver op basis van haar DPIA goedkeuring haar raamovereenkomst met de Rijksoverheid herbruiken en aanbieden in deze tender?
Antwoord	Nee. Inschrijver dient in zijn inschrijving uit te gaan van de voorwaarden zoals opgenomen in deze aanbesteding.	

Nr.	Betreft	Vraag
4.	Vraag4	Kan VRH verduidelijken hoe artikel 21.4-21.6 GIBIT binnen deze SIEM-SOC-dienstverlening wordt toegepast op door opdrachtnemer gebruikte of ontwikkelde detectieregels, scripts, playbooks, connectors, templates, libraries, methodieken en overige technische componenten? Kan VRH daarbij bevestigen welke onderdelen zij als Maatwerkprogrammatuur beschouwt waarvoor overdracht van intellectuele-eigendomsrechten en broncode wordt verlangd, en welke onderdelen kwalificeren als bestaande of generieke intellectuele eigendom van de opdrachtnemer?
Antwoord	Alle voor de VRH toegepaste items worden geacht ter beschikking te worden gesteld gedurende de looptijd van de dienstverlening. Voor het overige zijn de voorwaarden van de Gibit van toepassing.	

Nr.	Betreft	Vraag
5.	Vraag5	Nieuwe logbronnen kunnen in de praktijk zowel via standaard beschikbare Microsoft Sentinel-connectors als via specifiek te ontwikkelen of aan te passen integraties worden aangesloten. Kan VRH bevestigen dat het aansluiten van nieuwe logbronnen via reeds beschikbare standaardconnectors onderdeel is van de reguliere dienstverlening, maar dat de ontwikkeling van niet-standaard of maatwerkconnectors vooraf tussen partijen wordt beoordeeld op technische haalbaarheid, benodigde capaciteit en eventuele financiële impact?
Antwoord	Nee. Alle dienstverlening die noodzakelijk is voor het aansluiten, beheren en onderhouden van logbronnen dient binnen de aangeboden SIEM-SOC-dienstverlening en het vaste tarief te worden geleverd. VRH maakt hierbij geen onderscheid tussen standaardconnectors en niet-standaard of maatwerkconnectors.	

Nr.	Betreft	Vraag
6.	Vraag6	Kan VRH toelichten welke overwegingen ten grondslag liggen aan de keuze voor een zelfstandige aanbesteding van de SIEM-SOC-dienstverlening ten opzichte van deelname aan de betreffende NIPV-uitvraag?
Antwoord	De VRH heeft ervoor gekozen de dienstverlening SIEM-SOC zelfstandig aan te besteden zodat deze optimaal aansluit op de eigen situatie en wensen.	

Nr.	Betreft	Vraag
7.	Vraag7	Kan VRH ermee instemmen dat ontwikkelingen die behoren tot de reguliere en bij inschrijving redelijkerwijs voorzienbare doorontwikkeling van de dienstverlening binnen het vaste maandtarief vallen, maar dat wijzigingen die leiden tot een materiële en bij inschrijving redelijkerwijs niet voorzienbare uitbreiding van scope, volumes, capaciteit of kosten vooraf tussen partijen worden beoordeeld en, waar passend, kunnen leiden tot aanvullende afspraken over scope en/of vergoeding?
Antwoord	Niet akkoord.	

Nr.	Betreft	Vraag
8.	Vraag8	In Bijlage 1 – Uniform Europees Aanbestedingsdocument wordt in Deel I als titel van de aanbesteding “Levering standaard software” vermeld, met een omschrijving die ziet op een raamovereenkomst voor levering en verlenging van softwarelicenties en dossiernummer 0000. Kan VRH bevestigen of het gepubliceerde UEA het juiste document voor deze aanbesteding betreft? Indien dit niet het geval is, zou VRH dan een geactualiseerde versie van het UEA beschikbaar kunnen stellen die betrekking heeft op de aanbesteding Dienstverlening SIEM-SOC VRH?
Antwoord	Het gepubliceerde UEA bevat een onjuiste verwijzing in Deel I. Dit betreft een administratieve omissie. Het UEA dient gelezen te worden in samenhang met de onderhavige aanbesteding dienstverlening SIEM-SOC VRH. Een gecorrigeerde versie van het UEA zal beschikbaar worden gesteld op Tenderned.	

Nr.	Betreft	Vraag
9.	AD 1.4, 5.5; NvI1 31, 32, 302	U verwacht geen significante groei van het aantal gebruikers (vraag 31), stelt daarbij dat volumegroei geen aanleiding geeft tot herijking van dienstverlening of tarieven (vraag 32) en dat het vaste maandtarief geldt ongeacht wijzigingen in gebruikersaantallen (vraag 302). Samen betekent dit dat Opdrachtnemer een mogenlijke opschaling zoals de GGD'en die tijdens covid doormaakten, of die volgt op een ramp of GRIP-situatie, volledig zonder additionele vergoeding moet absorberen. Dit is niet proportioneel. De VRH bepaalt zelf de omvang van haar gebruikersorganisatie. Voor Opdrachtnemer is dit een risico dat hij niet kan beheersen en evenmin kan beprijzen. Artikel 1.10 Aanbestedingswet 2012 en voorschrift 3.9 A van de Gids Proportionaliteit vragen risico's te beleggen bij de partij die deze het beste kan beheersen. De uitgangssituatie is circa 1.300 gebruikers met Microsoft Security E5-functionaliteiten (par 1.4). Kunt u ermee akkoord gaan dat meer dan 15% groei daarboven geldt als significante groei en dat mocht die situatie bereikt worden de volledige groei ten opzichte van de uitgangssituatie in aanmerking komt voor een billijke vergoeding via aanpassing van het vaste maandtarief? Zo niet, kunt u dat motiveren in het licht van genoemd artikel en voorschrift, en bevestigen dat partijen bij een dergelijke opschaling in overleg treden over de gevolgen voor de dienstverlening en de vergoeding?
Antwoord	Niet akkoord. De VRH kiest voor een vaste vergoeding voor de totale dienstverlening, inclusief ontwikkelingen.	

Nr.	Betreft	Vraag
10.	AD 5.1, 5.5; NvI1 12, 13, 33, 109, 302	Bij de vragen 13, 33 en 109 stelt u dat onboarding en beheer van nieuwe logbronnen binnen het vaste maandtarief vallen, ongeacht omvang en complexiteit en bij vraag 302 dat dit geldt ongeacht additionele databronnen. Bij aanvang zijn acht bronnen aangesloten (vraag 12). Daarmee rust op Opdrachtnemer een ongelimiteerde verplichting. De VRH kan eenzijdig en zonder beperking bepalen welke bronnen binnen het vaste tarief moeten worden toegevoegd. Hierbij geldt dat bronnen buiten de bestaande Microsoft-securityarchitectuur eigen connectoren, parsing en nieuwe use cases vragen en dat is niet vergelijkbaar met het activeren van native Sentinel-connectoren. E.e.a. is niet proportioneel en komt neer op een onbeheersbaar risico voor Opdrachtnemer. Kunt u ermee akkoord gaan dat het aansluiten van meerdere databronnen buiten de bestaande Microsoft-security-architectuur in aanmerking komt voor een billijke vergoeding? Zo niet, kunt u dat motiveren in het licht van artikel 1.10 Aanbestedingswet 2012 en voorschrift 3.9 A van de Gids Proportionaliteit, en bevestigen dat partijen hierover in voorkomende gevallen in overleg treden?
Antwoord	Niet akkoord. De VRH kiest voor een vaste vergoeding voor de totale dienstverlening, inclusief ontwikkelingen.	

Nr.	Betreft	Vraag
11.	Aanbestedingsdocument Betrekking op K3: Advisering en toekomst	Opdrachtgever geeft aan dat OT, IoT en meldkameromgevingen mogelijk in de toekomst relevant worden Vraag: Kan opdrachtgever aangeven of hij gedurende de contractperiode verwacht dat OT-, IoT-, gebouwbeheer- of meldkamergerelateerde systemen onderdeel kunnen gaan uitmaken van de SIEM-SOC dienstverlening zodat hiermee rekening gehouden kan worden in de groeivisie en architectuur?
Antwoord	De VRH kan op dit moment niet aangeven. Van inschrijver wordt verwacht in de groeivisie en architectuur te beschrijven hoe de dienstverlening schaalbaar blijft en kan omgaan met toekomstige uitbreiding van logbronnen en securitydiensten. Zie ook antwoorden op vragen 31, 196 en 285 in Nota van Inlichtingen 1.	

Nr.	Betreft	Vraag
12.	Aanbestedingsdocument Betrekking op K1 SIEM en K2 SOC	Kan de opdrachtgever aangeven welke huidige componenten van Microsoft Purview naar verwachting de komende tijd worden ingericht zodat er rekening gehouden kan worden met use-case ontwikkeling, monitoring en rapportage
Antwoord	Microsoft Purview bevindt zich momenteel nog in ontwikkeling binnen de VRH. Zoals aangegeven in de antwoorden op vragen 104 en 210 in Nota van Inlichtingen 1 zijn op dit moment nog geen definitieve keuzes gemaakt over welke aanvullende Purview-componenten gedurende de contractperiode worden ingericht. Van inschrijver wordt verwacht dat de aangeboden dienstverlening rekening houdt met verdere ontwikkeling van de Purview-omgeving en beschrijft hoe nieuwe Purview-functionaliteiten kunnen worden meegenomen in use-caseontwikkeling, monitoring en rapportage.	

Nr.	Betreft	Vraag
13.	Aanbestedingsdocument Betrekking op K1, Workbooks en dashboarding	Kan de opdrachtgever aangeven of momenteel gebruik wordt gemaakt van Microsoft sentinel workbooks, managementdashboards en operationele dashboards en of deze onderdeel zijn van de overname?
Antwoord	De VRH kan op dit moment niet aangeven in welke mate Microsoft Sentinel workbooks, managementdashboards en operationele dashboards aanwezig zijn. Wel geldt dat de bestaande Microsoft Sentinel-omgeving wordt overgenomen en dat de nieuwe opdrachtnemer toegang krijgt tot de bestaande tenant van de VRH.	

Nr.	Betreft	Vraag
14.	Aanbestedingsdocument Betrekking op K1, Use-cases	Opdrachtgever geeft aan dat er circa 366 custom detectieregels aanwezig zijn, kan opdrachtgever aangeven hoeveel van de detectieregels: - Standaard microsoft content betreft - door de huidige leverancier zijn ontwikkeld - specifiek voor de veiligheidsregio maatwerk betreft?
Antwoord	De VRH beschikt niet over een nadere uitsplitsing van de circa 366 aanwezige custom detection rules. De basis hiervan is Microsoft standaard.	

Nr.	Betreft	Vraag
15.	Aanbestedingsdocument 4.1/4.2/4.3 Beoordeling Kwaliteit	VRH stelt het volgende in par. 4.1: 'Voor de gunningscriteria worden beoordelingscijfers toegekend op een schaal van 0 tot en met 10, welke wordt gewogen met hieronder genoemde wegingsfactor.' Inschrijver begrijpt de wegingsfactoren zoals opgenomen in de tabel op pagina 18, paragraaf 4.1. Ook begrijpen wij de toekenning van rapportcijfers door de beoordelingscommissie zoals vermeld in paragraaf 4.3. Wat echter niet duidelijk is is hoe de rapportcijfers worden verdisconteerd/verrekend met de wegingsfactoren. Worden de rapportcijfers omgezet naar percentages? Graag ontvangen wij duidelijkheid over hoe VRH de rapportcijfers gaat verrekenen met de wegingsfactoren.
Antwoord	Nee. De rapportcijfers worden niet omgezet naar percentages. De wegingsfactoren worden rechtstreeks toegepast op de toegekende rapportcijfers. Per kwaliteitscriterium (K1 t/m K4) kent de beoordelingscommissie één (1 stuks) rapportcijfer toe op een schaal van 0 tot en met 10. Vervolgens wordt dit rapportcijfer vermenigvuldigd met de bijbehorende wegingsfactor oftewel berekenen van behaalde score per kwaliteitscriterium.	

Nr.	Betreft	Vraag
16.	Kerncompetentie 3	Is het voor het aantonen van ervaring met kerncompetentie 3 ook toegestaan om referenties van vergelijkbare gereguleerde organisaties (ook internationaal) met een gelijkwaardig of zwaarder infosec-kader (in plaats van BIO2/ENSIA) aan te leveren?
Antwoord	Ja	

Nr.	Betreft	Vraag
17.	vervolgvraag op vraag en antwoord 149	In de huidige documentatie wordt gesteld dat de volledige dienstverlening Nederlandstalig dient te zijn (zie vraag 69). Gezien de internationale aard van de technologie en de expertise van veel leveranciers, en in het bijzonder met het oog op de complexiteit van de dienstverlening en de behoefte aan technische communicatie, willen wij graag verduidelijking over de taalvereisten. Kunt u bevestigen of het toegestaan is dat, mits de formele communicatie, rapportages en managementsamenvattingen richting de VRH in het Nederlands blijven, de technische en operationele communicatie, zoals vragen over architectuur, logs, detectieregels en escalaties, ook in het Engels mag plaatsvinden? Daarnaast, zoals aangegeven in vraag 149 wordt de verwerking van persoonsgegevens buiten de Europese Economische Ruimte toegestaan. Inschrijver neemt op basis daarvan aan dat de communicatie en documentatie in het Nederlands worden verwacht, maar de technische uitwisseling in het Engels mogelijk is, mits de hoofdcontactpersoon en formele documenten in het Nederlands blijven. Is de VRH hiermee akkoord, en gelden er aanvullende voorwaarden of beperkingen voor de taal van technische communicatie en documentatie tijdens de uitvoering?
Antwoord	Niet akkoord. De VRH verwacht dat alle communicatie en documentatie binnen de dienstverlening SIEM-SOC in het Nederlands plaatsvindt. De VRH acht dit noodzakelijk om effectieve communicatie met de eigen organisatie, de bereikbaarheidsdiensten, Team ICT Beheer en overige betrokken ketenpartners en leveranciers te waarborgen.	

Nr.	Betreft	Vraag
18.	NvI 1 dienstverlening SIEM-SOC VRH, vraag 31 en vraag 302	Stel dat op enig moment in de toekomst toch sprake is van een significante groei ten opzichte van het basispad, en de redelijke marge van inschrijver komt daardoor onder druk te staan, is VRH dan bereid om in gesprek te gaan over verhoging van de periodieke tarieven? Inschrijver kan immers wel een bepaalde mate van schaalbaarheid bieden en rekening houden met een bepaalde groei, maar het blijft natuurlijk onduidelijk en onvoorzienbaar wat de toekomst in dit kader gaat brengen.
Antwoord	De VRH heeft expliciet gekozen voor een vast implementatietarief en een vast maandtarief voor de dienstverlening SIEM-SOC. Inschrijvers dienen deze tarieven te accepteren en worden geacht bij hun inschrijving rekening te houden met de gevraagde schaalbaarheid, doorontwikkeling en voorzienbare ontwikkelingen gedurende de looptijd van de overeenkomst.	

Nr.	Betreft	Vraag
19.	NvI 1 dienstverlening SIEM-SOC VRH, vraag 35, vraag 105, vraag 158	Kunt u gezien uw tegenstrijdige antwoorden op de verschillende vragen bevestigen dat deze regeling in de Overeenkomst, artikel 27.2 GIBIT onverlet laat?
Antwoord	Dit is correct, met de beperking zoals opgenomen in het antwoord bij vraag 105 in Nota van Inlichtingen 1.	

Nr.	Betreft	Vraag
20.	NvI 1 dienstverlening SIEM-SOC VRH, vraag 50, vraag 321	Inschrijver werkt toe naar automated response voor bepaalde usecases in combinatie met gebruik van AI. Kan Aanbestedende Dienst bevestigen dat dit in overleg en na ordentelijke vaststelling van de scope ervan in de DAP, tot de mogelijkheden behoort?
Antwoord	Dit is akkoord.	

Nr.	Betreft	Vraag
21.	Nvl 1 dienstverlening SIEM-SOC VRH, vraag 120, vraag 165	Artikel 2.5 GIBIT 2025, voorziet reeds in een rangorde in het geval dat licentievoorwaarden van een derde partij van toepassing zijn. Kunt u bevestigen dat deze regeling onverkort van toepassing is? Zo nee, kunt u toelichten waarom u afwijking in deze specifieke aanbesteding - en mede gezien uw eigen uitgangspunt om zoveel mogelijk de GIBIT in stand te laten - proportioneel acht?
Antwoord	Zoals aangegeven bij antwoord van vraag 241 in Nota van Inlichtingen 1 is dit akkoord voor de Microsoft voorwaarden. Omdat de VRH niet weet welke andere derdensoftware en voorwaarden worden ingezet, kan de VRH niet op voorhand met deze voorwaarden instemmen.	

Nr.	Betreft	Vraag
22.	Nvl 1 dienstverlening SIEM-SOC VRH, vraag 121	Uw antwoord op de vraag legt het risico voor de boete volledig bij inschrijver, terwijl het verzoek van inschrijver om de boetes te maximeren tot een bepaald bedrag volstrekt niet onredelijk is. Derhalve is het verzoek van Inschrijver om uw antwoord te heroverwegen en toe te lichten waarom u de bepaling in dit geval proportioneel acht. Onder verwijzing naar de Gids Proportionaliteit bent u daartoe verplicht.
Antwoord	De VRH ziet geen aanleiding haar eerdere antwoord op vraag 121 in Nota van Inlichtingen 1 te wijzigen. De aard van de gevraagde dienstverlening SIEM-SOC betreft een kritische beveiligingsdienstverlening voor een veiligheidsregio (zoals VRH), waarbij een adequate nakoming van verplichtingen van groot belang is. Bij een goede dienstverlening zal geen sprake zijn van boetes. Om die reden acht de VRH de in de overeenkomst en de GIBIT opgenomen regeling passend en proportioneel.	

Nr.	Betreft	Vraag
23.	Nvl 1 dienstverlening SIEM-SOC VRH, vraag 122	Is Aanbestedende Dienst gezien haar antwoord op deze vraag bereid om de bepaling zodanig aan te passen dat daarin mede is opgenomen dat omstandigheden die buiten de invloedsfeer van Inschrijver liggen (zoals omvang Aanbestedende dienst, reeds in het verleden begane overtredingen, medewerking met de toezichthouder) buiten het toepassingsbereik van deze bepaling vallen? Zo nee, kunt u toelichten waarom u de bepaling in dit geval proportioneel acht. Onder verwijzing naar de Gids Proportionaliteit bent u daartoe verplicht.
Antwoord	In voorkomende gevallen mag van de VRH een redelijke opstelling verwacht worden. Het op voorhand buiten toepassing verklaren van deze uitzonderlijke situaties vindt de VRH niet nodig. De VRH acht de huidige bepaling passend en proportioneel voor de aard van deze opdracht en handhaaft deze ongewijzigd.	

Nr.	Betreft	Vraag
24.	Nvl 1 dienstverlening SIEM-SOC VRH, vraag 128, vraag 180 en vraag 208	Inschrijver onderschrijft het belang van een leveranciersonafhankelijke exitregeling en een soepele transitie naar een opvolgende dienstverlener. Inschrijver maakt echter bezwaar, voor zover deze eis zich uitstrekt tot de overdracht van standaard detectieregels, use-case-definities en baseline-configuraties van de inschrijver. Inschrijver verzoekt de aanbestedende dienst deze eis te wijzigen. Hieronder licht inschrijver toe waarom de eis in de huidige formulering disproportioneel is in de zin van Voorschrift 3.5 van de Gids Proportionaliteit. 1. De gevraagde overdracht betreft leveranciers-IP, geen klantspecifiek werk De standaard detectieregels, use-case-library en baseline-configuraties zijn door inschrijver ontwikkeld, worden onderhouden ten behoeve van het volledige klantenbestand van inschrijver, en vormen de kern van de aangeboden Managed Detection & Response-dienst. Zij zijn niet tot stand

		gekomen in het kader van de dienstverlening aan de aanbestedende dienst en zijn geen klantspecifiek maatwerk. Het betreft auteursrechtelijk beschermde werken in de zin van de Auteurswet: zij belichamen creatieve keuzes ten aanzien van indicatorselectie, correlatie, drempelwaarden en detectielogica. De gevraagde overdracht komt neer op een gedwongen overdracht van intellectueel eigendom dat buiten het voorwerp van de opdracht valt. 2. De eis is niet geschikt om het beoogde doel te bereiken Detectieregels zijn platformgebonden: zij zijn geschreven voor het SIEM/SOAR-platform, datamodel en enrichment-pipeline van de inschrijver. Een opvolgende leverancier met een afwijkende technische architectuur kan deze regels niet zonder ingrijpende herschrijving inzetten. Daarnaast is het dreigingslandschap dynamisch; detectieregels die op het moment van exit worden overgedragen zijn op dat moment reeds deels verouderd. De overgedragen regels bieden daarmee schijnzekerheid in plaats van werkelijke continuïteit van beveiliging. 3. De eis is niet noodzakelijk — minder ingrijpende alternatieven zijn beschikbaar Het legitieme belang van de aanbestedende dienst — continuïteit van beveiliging en een soepele transitie — kan volledig worden geborgd met maatregelen die het leveranciers-IP ongemoeid laten: overdracht van alle klantdata, logbestanden, alerts en incidenthistorie (eigendom opdrachtgever); overdracht van klantspecifieke configuraties, tuning-parameters en whitelists; functionele beschrijving van de ingezette use cases (welke dreigingsscenario's worden gedetecteerd, zonder de onderliggende detectielogica); architectuurdocumentatie van koppelingen, databronnen en sensorinrichting; een transitieperiode waarin inschrijver de dienst continueert terwijl de opvolger zijn eigen detectie inricht. Met deze set beschikt een opvolgende leverancier over alle informatie die nodig is om zijn eigen detectie-inrichting te bouwen, afgestemd op zijn eigen platform en methodologie. Het bestaan van deze minder bezwarende alternatieven maakt de verdergaande eis niet noodzakelijk. 4. De eis is onevenredig — de nadelen wegen niet op tegen het beperkte voordeel Nadeel voor inschrijver: Verplichte overdracht van de volledige standaard regelset — ontwikkeld voor het gehele klantenbestand — stelt deze ter beschikking aan een directe concurrent. De impact is niet beperkt tot deze opdracht, maar raakt het concurrentievermogen van inschrijver over de volle breedte van zijn dienstverlening. Nadeel voor de markt: Indien overdracht van detectie-IP de norm wordt bij overheidsaanbestedingen, vervalt voor MDR-leveranciers de prikkel om te investeren in eigen detection engineering. Iedere investering vloeit bij contracteinde weg naar de concurrent. Het gevolg is minder innovatie en differentiatie in de MDR-markt, hetgeen het langetermijnbelang van de aanbestedende dienst — toegang tot hoogwaardige, concurrerende beveiligingsdiensten — schaadt. Nadeel voor mededinging: Gespecialiseerde MDR-leveranciers die hun dienstverlening bouwen op eigen detectie-IP zullen zich terugtrekken uit aanbestedingen die overdracht daarvan eisen. De eis beperkt daarmee het

		aantal potentiële inschrijvers, hetgeen strijdig is met het aanbestedingsrechtelijke beginsel van het bevorderen van mededinging. Beperkt voordeel voor de aanbestedende dienst: Zoals onder punt 2 toegelicht, levert de overdracht feitelijk weinig bruikbaar materiaal op voor de opvolgende leverancier. Het voordeel is grotendeels theoretisch. 5. Vergelijking met gangbare marktpraktijk In vergelijkbare markten — managed IT-dienstverlening, SaaS, accountancy — is overdracht van de generieke tooling, methodologie of standaard-IP van de dienstverlener bij exit niet gangbaar en wordt dit niet als proportioneel beschouwd, met name ook omdat dit niet in de prijs is verdisconteert. Bij exit uit een SaaS-dienst ontvangt de opdrachtgever een data-export, niet de broncode van de applicatie. Bij beëindiging van een managed IT-contract ontvangt de opdrachtgever zijn configuraties en documentatie, niet de monitoring-scripts en detectierules van de leverancier. MDR-dienstverlening is in dit opzicht niet wezenlijk anders. Voorstel tot wijziging: Inschrijver stelt voor de exitregeling als volgt te formuleren, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen drie categorieën: a) Klantdata (logbestanden, alerts, incidentrapportages, rapportages): eigendom van opdrachtgever, volledig overdraagbaar bij exit in een gangbaar, open formaat. b) Klantspecifieke configuraties (op de opdrachtgever afgestemde tuning, drempelwaarden, whitelists, koppelingsconfiguraties): overdraagbaar bij exit, inclusief documentatie. c) Leveranciers-IP (standaard detectieregels, use-case-library, baseline-configuraties): eigendom van inschrijver, niet overdraagbaar. In plaats daarvan levert inschrijver een functionele beschrijving van de ingezette use cases en een architectuurdocumentatie, en biedt inschrijver een transitieperiode van [3/6] maanden aan waarin de dienst wordt gecontinueerd tegen de overeengekomen tarieven om de opvolger in staat te stellen zijn eigen detectie operationeel te maken. Daarmee is het risico voor een vendor lock in (zie o.a. ook overwegingen Data Verordening) volledig ondervangen, terwijl dit het business model van inschrijvern niet raakt. Op grond hiervan is het uitdrukkelijke verzoek uw antwoorden op deze vragen te heroverwegen. en indien u dit niet wenst, gemotiveerd aan te geven waarom u uw antwoord proportioneel vindt.
Antwoord	De VRH handhaaft antwoorden van vragen 128, 180 en 208 in Nota van Inlichtingen 1. De VRH acht overdraagbaarheid van de dienstverlening, inclusief de voor de VRH ingerichte configuraties, detectieregels, use cases, procedures en documentatie, noodzakelijk voor een beheerste transitie naar de VRH of een opvolgende leverancier en ter voorkoming van vendor lock-in. In het exitplan zal worden opgenomen welke inrichting van de leverancier niet overdraagbaar is en welke maatregelen worden genomen om de continuïteit te kunnen waarborgen.	

Nr.	Betreft	Vraag
25.	Nvl 1 dienstverlening SIEM-SOC VRH, vraag 3	Het aantal genoemde E5 licenties lijkt niet in overeenstemming met pagina 6 van het Aanbestedingsdocument waar sprake is van circa 1300 E5-gebruikers. Wat verklaart dit verschil?
Antwoord	Het genoemde aantal van circa 1.300 gebruikers in het aanbestedingsdocument betreft zowel E5 als F3 licenties.	

Nr.	Betreft	Vraag
26.	Nvl 1 dienstverlening SIEM-SOC VRH, vraag 13 en 196	VRH vraagt hier feitelijk om een 'carte blanche' want in theorie kan zij Inschrijver nu verzoeken om zonder meerprijs alle bedrijfsapplicaties aan te sluiten en daar maatwerk use cases voor de ontwikkelen. Dat lijkt ons niet redelijk. Welke grens kan VRH daarom aangeven inzake nieuw aan te sluiten logbronnen en use cases?
Antwoord	Uw constatering klopt, de VRH wil kunnen opschalen in dienstverlening als dat nodig is. De VRH is van mening dat de vergoeding hierop aan sluit.	

Nr.	Betreft	Vraag
27.	Nvl 1 dienstverlening SIEM-SOC VRH, vraag 179	Wat verwacht VRH precies van het genoemde kwetsbaarhedenbeheer? Met andere woorden, welke eisen stelt u daaraan?
Antwoord	De VRH schrijft hiervoor geen specifieke methodiek of detailinrichting voor. Het is aan inschrijver om te beschrijven hoe kwetsbaarheden worden betrokken bij threat intelligence, monitoring, incidentanalyse, rapportages en advisering, passend binnen de doelstellingen van de SIEM-SOC-dienstverlening. Zie ook antwoorden op vragen 59 en 184 in Nota van Inlichtingen 1.	

Nr.	Betreft	Vraag
28.	Bijlage 2 Concept overeenkomst dienstverlening SIEM-SOC VRH, art. 8.1	Artikel 8.1 van de Overeenkomst vermeldt dat de wijze van facturatie is vastgelegd in de Offerte. Kunt u derhalve het volgende facturatieschema accepteren: vergoeding van de implementatiekosten direct na definitieve gunning en vergoeding van de periodieke Kosten voor de dienstverlening per jaar vooruit vanaf de Acceptatie?
Antwoord	Nee, VRH hanteert het facturatieschema zoals in het aanbestedingsdocument genoemd. Artikel 8.1 in de overeenkomst zal hierop worden aangepast.	

Nr.	Betreft	Vraag
29.	Nvl 1 dienstverlening SIEM-SOC VRH, vraag 183	Wat bedoelt VRH precies met 'custom' detection rules? Met andere woorden, gaat het hier om detectieregels die allemaal speciaal voor or door VRH zijn ontwikkeld, of zitten hier ook gewoon alle standaard detectieregels van Microsoft bij? Graag de verhouding tussen standaard en maatwerk rules duidelijk maken, en van eventuele maatwerk rules aangeven welk doel ze dienen.
Antwoord	De VRH beschikt niet over een nadere uitsplitsing van de circa 366 aanwezige custom detection rules. Van inschrijver wordt verwacht de aanbieding te baseren op de beschikbare informatie en te beschrijven hoe wordt omgegaan met de bestaande inrichting, inclusief eventuele optimalisatie en rationalisatie van detectieregels.	

Nr.	Betreft	Vraag
30.	Nvl 1 dienstverlening SIEM-SOC VRH, vraag 167	U geeft aan dat de bepaling een passende bescherming biedt. Dit licht u niet verder toe. De regeling geeft uitdrukkelijk de eenzijdige mogelijkheid om informatie met andere partijen te delen. Dit acht inschrijver niet zonder meer proportioneel omdat het immers ook om commercieel gevoelige informatie kan gaan die haar belangen raken. Derhalve het verzoek om uw antwoord te heroverwegen of toe te lichten waarom u in deze aanbesteding dit artikel proportioneel en verdedigbaar acht.
Antwoord	De VRH handhaaft antwoord op vraag 167 in Nota van Inlichtingen 1, maar de VRH zal slechts in uitzonderlijke gevallen informatie delen.	

Nr.	Betreft	Vraag
31.	Nvl 1 dienstverlening SIEM-SOC VRH, vraag 172 en vraag 307	Hoe gaat u om met de deadline van 1 januari 2027 in het geval dat tijdens de implementatieperiode vertraging wordt opgelopgen die aan Aanbestedende Dienst of aan een van uw leveranciers kan worden toegerekend? Kunt u bevestigen dat de deadline dan naar rato wordt verlengd? Zo nee, kunt u toelichten hoe u dan op een redelijke en proportionele wijze met deze situatie omgaat? Dit kan juridisch immers niet aan Inschrijver worden toegerekend.
Antwoord	Nee. Zoals aangegeven in de antwoorden op vragen 172 en 307 in Nota van Inlichtingen 1 blijft de datum van 1 januari 2027 ongewijzigd. Eventuele vertragingen worden beoordeeld op basis van de specifieke omstandigheden van het geval.	

Nr.	Betreft	Vraag
32.	Nvl 1 dienstverlening SIEM-SOC VRH, vraag 203	Onduidelijk is of u met uw antwoord nu wel of niet bevestigd af te wijken van de GIBIT-regeling ten aanzien van intellectueel eigendom inzake maatwerkprogrammatuur. Immers, in het geval usecases specifiek voor Aanbestedende Dienst worden ontwikkeld, dan betreft het maatwerk en komt het IE-recht op grond van 21.4 reeds aan Aanbestedende DIenst toe. Uw antwoord dat Inschrijver deze maatwerk usecases voor andere klanten mag gebruiken (met waarborging van de vertrouwelijkheid van uw eigen vertrouwelijke informatie) betreft een afwijking van deze bepaling. Kunt u dit bevestigen?
Antwoord	Waar nodig en van toepassing verstrekt de VRH hierbij het gebruiksrecht ten behoeve van voor haar ontwikkeld maatwerk aan leverancier. De overeenkomst en toepasselijke GIBIT-bepalingen blijven daarnaast van toepassing.	

Nr.	Betreft	Vraag
33.	Nvl 1 dienstverlening SIEM-SOC VRH, vraag 254 en 318	In uw antwoord geeft u zonder nadere toelichting niet akkoord op de vraag. Dit terwijl de vraag van Inschrijver niet onredelijk is, omdat het ook simpelweg onmogelijk is om altijd onverkort te kunnen garanderen dat algoritmische modellen 100% nauwkeurig zullen zijn en geen bias kennen. Het is immers algemeen bekend dat code per definitie fouten bevat. Derhalve het verzoek om uw antwoord te heroverwegen, dan wel toe te lichten waarom u de bepaling gezien de aard van de aanbesteding proportioneel acht.
Antwoord	In uw oorspronkelijke vraagstelling is niet om een toelichting gevraagd, maar om een keuze. Daarop heeft de VRH haar keuze aangegeven. De VRH vindt het proportioneel om leverancier verantwoordelijk te laten voor de complete dienstverlening ook als daarbij algoritmische toepassingen bij worden ingezet. Het is de keuze van leverancier om wel of niet te doen.	

Nr.	Betreft	Vraag
34.	Nvl 1 dienstverlening SIEM-SOC VRH, vraag 255	In uw antwoord geeft u zonder nadere toelichting niet akkoord op de vraag. Dit terwijl de vraag van Inschrijver niet onredelijk is, omdat zij ook gebonden is aan andere verplichtingen en het in veel gevallen zal aankomen op een belangenafweging (iets wat van een overheidorgaan veelal ook wordt verwacht) het ook simpelweg onmogelijk is om altijd onverkort en volledig hieraan te kunnen voldoen. Derhalve het verzoek om uw antwoord te heroverwegen, dan wel toe te lichten waarom u de bepaling gezien de aard van de aanbesteding proportioneel acht.
Antwoord	In uw oorspronkelijke vraagstelling is niet om een toelichting gevraagd, maar om een keuze. Daarop heeft de VRH haar keuze aangegeven. De VRH wil ten alle tijden inzicht kunnen krijgen in hoe de dienstverlening wordt uitgevoerd. Het antwoord van vraag 255 in Nota van Inlichtingen 1 wordt gehandhaafd.	

Nr.	Betreft	Vraag
35.	NvI 1 dienstverlening SIEM-SOC VRH, vraag 260	In uw antwoord geeft u zonder nadere toelichting niet akkoord op de vraag. Dit terwijl de vraag van Inschrijver niet onredelijk is en het overduidelijk gaat om situaties die als overmacht kunnen kwalificeren. Uiteraard begrijpt Inschrijver dat per geval moet worden beoordeeld of sprake is van overmacht of niet, maar een generieke uitsluiting van dergelijke omstandigheden als overmacht is disproportioneel, omdat deze simpelweg volledig buiten de invloedsfeer van inschrijver liggen en ook in de markt als overmacht worden gezien. Derhalve het verzoek om uw antwoord te heroverwegen en grootschalige cyberincidenten en storingen in nutsvoorzieningen en hosting wel als grond voor overmacht aan te merken, dan wel toe te lichten waarom u de bepaling gezien de aard van de aanbesteding proportioneel acht.
Antwoord	In uw oorspronkelijke vraagstelling is niet om een toelichting gevraagd, maar om een keuze. Daarop heeft de VRH haar keuze aangegeven. De VRH handhaaft antwoord op vraag 260 in Nota van Inlichtingen 1. Of sprake is van overmacht dient per concrete situatie te worden beoordeeld op basis van de overeenkomst en de toepasselijke juridische kaders. Daarom acht de VRH acht het niet wenselijk om op voorhand specifieke gebeurtenissen generiek als overmacht aan te merken of uit te sluiten.	

Nr.	Betreft	Vraag
36.	NvI 1 dienstverlening SIEM-SOC VRH, vraag 261	In uw antwoord geeft u zonder nadere toelichting niet akkoord op de vraag, terwijl deze vraag in feite een bevestiging vraagt van wat op basis van de artikel 21.4-21.6 al geldt. Kunt u derhalve aangeven met welk specifiek onderdeel u niet akkoord bent?
Antwoord	In uw oorspronkelijke vraagstelling is niet om een toelichting gevraagd, maar om een keuze. Daarop heeft de VRH haar keuze aangegeven. De VRH handhaaft antwoord op vraag 261 in Nota van Inlichtingen 1. De VRH gaat niet akkoord met het verder beperken van deze voorwaarden.	

Nr.	Betreft	Vraag
37.	NvI 1 dienstverlening SIEM-SOC VRH, vraag 262	In uw antwoord geeft u zonder nadere toelichting niet akkoord op de vraag. Dit terwijl de vraag van Inschrijver niet onredelijk is, omdat zij ook gebonden is aan andere verplichtingen en het in veel gevallen zal aankomen op een belangenafweging (iets wat van een overheidorgaan veelal ook wordt verwacht) het ook simpelweg onmogelijk is om altijd onverkort en volledig hieraan te kunnen voldoen en ook een rechter in dergelijke gevallen een afweging op basis van verschillende botsende belangen zal maken. Derhalve het verzoek om uw antwoord te heroverwegen, dan wel toe te lichten waarom u de bepaling gezien de aard van de aanbesteding proportioneel acht.
Antwoord	In uw oorspronkelijke vraagstelling is niet om een toelichting gevraagd, maar om een keuze. Daarop heeft de VRH haar keuze aangegeven. De VRH handhaaft antwoord op vraag 262 in Nota van Inlichtingen 1. De VRH gaat niet akkoord met het verder beperken van deze voorwaarden. Eventuele toetsing door een rechter zal op basis van deze voorwaarden zijn.	

Nr.	Betreft	Vraag
38.	Nvl 1 dienstverlening SIEM-SOC VRH, vraag 265	Aangezien het uitsluitend leveren van software niet in scope is voor deze aanbesteding, kan Aanbestedende Dienst derhalve toelichten wat zij dan precies in scope acht voor de SBOM?
Antwoord	De VRH handhaaft het antwoord op vraag 265. Voor zover een SBOM relevant is voor de uitvoering van de aangeboden dienstverlening SIEM-SOC, verwacht de VRH dat opdrachtnemer deze desgevraagd beschikbaar kan stellen. De VRH schrijft niet op voorhand voor welke specifieke softwarecomponenten hieronder moeten vallen. Het is aan inschrijver om te beschrijven op welke wijze invulling wordt gegeven aan de gevraagde dienstverlening en de daarbij gebruikte softwarecomponenten.	

Nr.	Betreft	Vraag
39.	Nvl 1 dienstverlening SIEM-SOC VRH, vraag 270	Aanbestedende Dienst lijkt de vraag niet goed te hebben gelezen, omdat in feite wordt gevraagd of de beveiligingsmaatregelen uitsluitend zien op de omgevingen die in beheer zijn van Inschrijver als leverancier. Inschrijver wijst erop dat zij op andere omgeving van Aanbestedende Dienst geen bevoegdheden heeft, laat staan beveiligingsmaatregelen kan toevoegen of wijzigen. Derhalve het verzoek om uw antwoord te heroverwegen.
Antwoord	De VRH handhaaft antwoord op vraag 270 in Nota van Inlichtingen 1. De VRH is niet akkoord gegaan vanwege de ruime generieke beschrijving. Leverancier is uiteraard alleen verantwoordelijk voor het handelen binnen de scope van deze overeenkomst, inclusief door gebruikte software.	

Nr.	Betreft	Vraag
40.	Nvl 1 dienstverlening SIEM-SOC VRH, vraag 313 en 322	In uw antwoord geeft u zonder nadere toelichting niet akkoord op de vraag. Dit terwijl de vraag van Inschrijver niet onredelijk is, omdat nieuw intredende wetgeving onduidelijk kan zijn qua reikwijdte en bovendien in de praktijk ook vaak een zoektocht is tussen partijen hoe zij in het concrete geval hieraan het beste kunnen voldoen in de context van de dienstverlening. De fatale termijn is in dat kader onredelijk. Derhalve het verzoek om uw antwoord te heroverwegen, dan wel toe te lichten waarom u de bepaling gezien de aard van de aanbesteding proportioneel acht.
Antwoord	In uw oorspronkelijke vraagstelling is niet om een toelichting gevraagd, maar om een keuze. Daarop heeft de VRH haar keuze aangegeven. Gezien de noodzaak voor de VRH om aan dergelijke regelgeving te voldoen, acht zij deze bepaling redelijk. De VRH handhaaft haar antwoord.	

Nr.	Betreft	Vraag
41.	Nvl 1 dienstverlening SIEM-SOC VRH, vraag 324 en 325	Zonder nadere toelichting is voor inschrijver onduidelijk hoe u tot deze afweging komt. Op grond van de Gids proportionaliteit, geldt dat ten aanzien van de soort schade onderscheid kan worden gemaakt tussen directe en indirecte schade. Per opdracht dient bekeken te worden aan de hand van de volgende aspecten: - welke risico's loopt een aanbestedende dienst daadwerkelijk: een aansprakelijkheidseis dient hieraan gekoppeld te worden; - wat is een gebruikelijke aansprakelijkheidseis in de betreffende branche en/of voor de betreffende opdracht naar aard en omvang. Hierbij kan gekeken worden naar de bepalingen in de in die branche gebruikelijke contracten alsmede naar hetgeen gebruikelijk verzekerbaar is in die branche en/of voor die opdracht. Zo is in sommige branches en/of voor sommige opdrachten gevolgschade niet verzekerbaar en zijn garanties zelden verzekerbaar. Het antwoord van Aanbestedende Dienst geeft op geen enkele wijze blijk van deze afweging, wat op zichzelf tot een gebrek zou kunnen leiden in deze aanbesteding. Derhalve is het verzoek om uw antwoord te heroverwegen, of nader toe te lichten waarom u de standaard regeling proportioneel acht.
Antwoord	De VRH handhaaft antwoorden van vragen 324 en 325 in Nota van Inlichtingen 1. De VRH acht de opgenomen aansprakelijkheidsregeling proportioneel gelet op de aard van de opdracht, de maatschappelijke taak van de VRH en het belang van de continuïteit en beveiliging van de ICT-omgeving. In geval van onenigheid over aansprakelijkheid kan dit ter toetsing voorgelegd bij een rechter.	

Nr.	Betreft	Vraag
42.	Nvl 1 dienstverlening SIEM-SOC VRH, vraag 310	Inschrijver constateert dat art. 7.6 in tegenstelling tot de contractuele boete als voortvloeiend uit de GIBIT opgenomen verrekeningsbepaling ontbreekt: "Betaalde sancties (als onderdeel van de afgesproken maatregelen) worden in mindering gebracht op de eventueel te betalen schadevergoeding." Zonder deze verrekening ontstaat een ongelimiteerde cumulatie van service credits/boetes en volledige schadevergoeding, hetgeen verder gaat dan het GIBIT-kader dat door de VNG als proportioneel evenwicht is opgesteld. Is de Aanbestedende Dienst bereid om haar antwoord te heroverwegen en in lijn met de GIBIT en alsnog toe te voegen dat verbeurde service credits en boetes in mindering worden gebracht op een eventueel verschuldigde schadevergoeding?
Antwoord	Nee. De VRH handhaaft haar eerdere antwoord op vraag 310 in Nota van Inlichtingen 1. Boetes worden niet opgelegd door de VRH en zijn daarmee geen compensatie voor geleden schade.	

Nr.	Betreft	Vraag
43.	Nvl 1 dienstverlening SIEM-SOC VRH, vraag 17 en 98	In antwoord op vraag 17 geeft Aanbestedende Dienst aan dat de medewerking van de huidige leverancier beperkt zal zijn. In antwoord op vraag 98 geeft Aanbestedende Dienst aan dat zij een gezamenlijke overdrachtsperiode met de huidige leverancier voorziet. Voor Inschrijver is onduidelijk in welke mate actieve medewerking van de huidige leverancier daadwerkelijk beschikbaar zal zijn. Kan Aanbestedende Dienst nader specificeren: welke overdrachtsactiviteiten door de huidige leverancier uitgevoerd zullen worden; welke documentatie en configuratiegegevens beschikbaar worden gesteld; gedurende welke periode actieve ondersteuning van de huidige leverancier beschikbaar zal zijn; voor welke onderdelen Opdrachtnemer volledig zelfstandig verantwoordelijk wordt geacht?
Antwoord	De VRH kan dit niet op voorhand nader specificeren. De VRH verwijst naar de antwoorden op vragen 17, 74, 98, 139, 293 en 298 in Nota van Inlichtingen 1.	

Nr.	Betreft	Vraag
44.	Nvl 1 dienstverlening SIEM-SOC VRH, vraag 100 en GIBIT, art. 29.4	In antwoord op vraag 100 geeft Aanbestedende Dienst aan dat de werkzaamheden ten behoeve van de transitie naar een opvolgend leverancier onderdeel uitmaken van het vaste maandtarief. Artikel 29.4 van de GIBIT beschrijft echter dat werkzaamheden in het kader van de beëindiging en overdracht in beginsel kunnen worden uitgevoerd tegen de overeengekomen tarieven dan wel de gebruikelijke tarieven. Kan Aanbestedende Dienst verduidelijken hoe het antwoord op vraag 100 zich verhoudt tot artikel 29.4 van de GIBIT en bevestigen welke specifieke exit- en transitieactiviteiten geacht worden volledig inbegrepen te zijn in het vaste maandtarief?
Antwoord	In eerdere antwoorden heeft de VRH aangegeven dat exitwerkzaamheden onderdeel zijn van het vaste maandtarief, zie antwoorden op vraag 43 en vraag 269 in Nota van Inlichtingen 1. Indien sprake is van werkzaamheden die aantoonbaar buiten de reguliere exit-ondersteuning vallen, zal de VRH per situatie beoordelen of aanvullende afspraken noodzakelijk zijn.	

Nr.	Betreft	Vraag
45.	Aanbestedings-document Paragraaf 2.4 blz 12	Wij hebben kennisgenomen van de Nederlandse taaleis en de antwoorden hierover in Nvl 1. Vier potentiële leveranciers, waaronder wijzelf, hebben hierover vragen gesteld, omdat deze eis deelname mogelijk belemmert. Ook voor onze deelname is een aanpassing noodzakelijk. Wij verzoeken VRH daarom de eis te heroverwegen en buiten kantooruren communicatie in het Engels toe te staan door de Engelssprekende SOC analisten, die wij deels inzetten voor onze 24/7 eyes-on-screen-dekking buiten kantooruren. Tijdens kantooruren vindt alle communicatie in het Nederlands plaats. Kan VRH hiermee instemmen?
Antwoord	Niet akkoord. Zie antwoord bij vraag 17.	

Nr.	Betreft	Vraag
46.		Kunt u aangeven of binnen deze procedure deelname door een natuurlijk persoon/zelfstandig ontwikkelaar mogelijk is.
Antwoord	Deelname door een natuurlijk persoon aan deze aanbesteding is mogelijk, zie paragraaf 2.4 Wijze van inschrijving in aanbestedingsdocument.	

Nr.	Betreft	Vraag
47.		Kunt u aangeven of deelname in combinatie/consortium of als onderaannemer van een hoofdaannemer is toegestaan.
Antwoord	Deelname als samenwerkingsverband (combinatie) is toegestaan, zie paragraaf 2.4 Wijze van inschrijving in aanbestedingsdocument.	

Nr.	Betreft	Vraag
48.		Kunt u aangeven of een specialistische security-automation/control-plane component als onderdeel van een bredere SIEM/SOC-propositie kan worden ingebracht?
Antwoord	Het is aan u als inschrijver om te beschrijven op welke wijze u hier invulling aan geeft.	